

И, ако слънцето угасне въ боеветъ —
то моето сърце катъ слънце ще
имъ свѣти
презъ бурната тъма,
а пламъка на младитѣ души
имъ стига
за да разбиятъ и последната
верига
на майката — земя!

христо

СМИРНЕНСКИ

участватъ ■ т. павловъ ■ д. и. поляновъ ■ ив. г. клин-
чаровъ ■ никола доронски ■ хр. радевски ■ ангелъ тодо-
ровъ ■ а. бакаловъ ■ николай хрелковъ ■ ризоръ ■ про-
летарче ■ б. овесянинъ ■ д. байрама ■ й. барчето ■ кр.
поповъ ■ д. калиновъ ■ л. ортовъ ■ и др ■

пѣсень на чучулига — не на славей. . .
ГЕОРГЪ ХЕРВЕГЪ

Когато въ пурпуръ и позлата
На Изтокъ бори се Денятъ
И войнитъ на Свѣтлината
Подгонятъ нощний мракъ и гнетъ;

Когато трепетна, засмѣна
Да срѣщне своя Слънча драгъ
Земята въ празнична премѣна
Застава на червеный прагъ;

Когато се Трудътъ пробужда
Отъ робския кошмаръ дълбокъ
И трѣгва съ мащехата Нужда
Суровъ, намръщенъ и жестокъ, —

Тогазъ и въ роснитъ дѣбрави
И средъ градинскитъ цвѣтя
Замлъква сладкопойний славей,
Посраменъ въ своята самота. . .

Невидима, но огнекрила,
Катъ лжчъ срѣдъ океанъ лжи,
Възторжена, съ безумна сила,
Въ мигъ друга птичка проечи: —

Плѣй утринната Чучулига,
Слънцевестителката плѣй,
Въ дѣнъ небесата се издига,
Ликува, мѣта се, лудѣй. . .

. . . И слуша старий свѣтъ захласнатъ,
Отъ трелитъ ѝ подмладенъ,
Тазъ пѣсень огненна и страстна:
„Да бжде день!“ „Да бжде день!“

пристъпнитъ на буржуазната литературна критика

Смирненски ще постигне участъта на Хр. Ботйовъ. Докато поетътъ живѣше и бичуваше съ огнения си стихъ господствующитъ класи, „критиката“ го удостоиваше съ своето великодушно мълчание. Едва презъ последнитъ нѣколко години тя заговори за него и, колкото повече времето ни отдалечава отъ пресния гробъ на поета, толкова понахална става буржуазната литературна „критика“. Сега вече тя нарушава своето олимпийско мълчание и съ всички срѣдства се стреми да очисти поезията на Смирненски отъ нейнитъ остри революционни бодли, за да може впоследствие да посѣгне и върху неговата популярностъ, и върху неговото литературно наследство. Но, самъ безпринципна, тая „критика“ е изпаднала въ недоразумение. Популярността на Смирненски не е нищо случайно; тя е органически свързана съ неговото основно мировъзрение и безпоренъ талантъ.

Читателя знае, че значението на всѣки писателъ зависи отъ неговото отношение къмъ съвременността, а мѣрката за неговия талантъ ни дава широкия размахъ и „трайността“ на образитъ, които срѣщаме въ произведенята му.

Това „правило“, което бѣ ржководно за нашата критика още отъ 60-тѣ години, напълно се оправда отъ литературното наследство на Смирненски.

Смирненски въ едно и също време бѣше естетъ и социологъ. Като социологъ, той даде изразъ на купнитъ на работническата класа въ епохата на най-големия класовъ кипещъ; като естетъ — той оправда единъ отъ основнитъ тезиси на материалистическата естетика, който гласи, че пълна, завършена, хармонична по форма и съдържание поезия, може да даде само една възходяща класа, каквато е класата на наемнитъ работници.

Рано отърсилъ отъ общата си прахътъ на буржуазното идейно влияние, Смирненски слѣ литературата съ живота, поезията съ буйнитъ пориви на надигащитъ се народни маси: въ неговата поезия ние имаме пълно единство между формата и съдържанието, между идеята и художествения образъ. Но далечъ да бжде измислена, книжна и бездушна, каквато е „поезията“ на съвременната буржуазия, въ поезията на Смирненски преобладава сжщиятъ патосъ и сжщиятъ ентузиазъмъ, какъвто господствуватъ въ ржководящитъ борби на пролетариата: по пулсътъ на тая поезия читателя може да отгатне ритъма на работническото социално движение за даде о време и епоха. . .

„Настрѣхнала подобно на огненъ змей, прикрила пламъцитъ на вулкана, при първи зовъ на празнична камбана, готова лавата си да разлей“ — ули-

Ако има нѣщо, което буржуазията не може да прости на Христо Смирненски, то е именно онова, което прави поезията му тѣй непосредствено свързана съ пролетарското движение и съ борческото работничество: подборътъ на темитъ въ духа на класовата борба. И именно въ подхода къмъ темитъ, поезията на Смирненски отговаря на сполучливото Волперово опредѣляне на поезията, като чувствителенъ барометъръ на времето (последното погледнато въ историческа свѣтлина, не като абстракция, а като отговарящо на опредѣлено състояние на класовитъ сили).

Това, което издига поезията на Смирненски до степенъта на чудно оржие въ пролетарската борба, и което направи Смирненски известенъ на всички работници, които стоятъ напредъ въ тая борба, е политическостта и актуелността въ поезията му, неговата чутка отзывчивостъ и даване художественъ изразъ на най-крупнитъ събития въ пролетарското движение, и то не само въ ограниченъ, а въ международенъ мащабъ. Най-хубавитъ творения на Смирненски сж тия, които обгръщатъ величавитъ събития на конкретната пролетарска борба. Смирненски не е почти никакъ засѣгнатъ отъ идеалитъ на Пролеткулта, който смѣташе, споредъ Либединский, че „основния герой на пролетарската литература трѣбва да бжде работникътъ съ главна буква, абстрактниятъ работникъ, че само за него трѣбва да се пише, само съ него трѣбва да се занимаваме“. Тематиката въ Смирненски е много по-широка. Работникътъ у него е напр. Йоханъ, берлинския пролетарий, партиецъ, строго опредѣленъ, а не нѣкакъвъ си „абстрактно-романтически образъ на работникъ, въплотение на идеалния Пролетарий съ голѣма буква, лишень отъ конкретни черти“ (Либединский). Йоханъ, ето единъ отъ многото борци на германската революция. На тая революция, на това крупно събитие въ историята на героичната борба на нѣмския пролетариатъ, Смирненски посвети нѣколко стихотворения. Каква по-голема отзывчивостъ и то навременна, отъ страна на поета, къмъ събития, които оставиха неизгладими следи въ сърцата на пролетариата! Бурята въ Берлинъ възсъздава художествено борбата на нѣмскитъ про-

цата „шепне кървавитъ си закани“:

„И, гръмнаха отвсѣде съ изненади,
Преобразена въ своя мощенъ гневъ,
Тя гриви огнени отъ барикади
Разлива предъ смутенитъ отряди
И блика трѣсъци и буренъ ревъ“ . .

Смирненски написа само едно томче отъ стихотворения, но всѣки единъ кжсъ отъ тия стихове е откъртенъ отъ неговото монолитно пролетарско сърце, всѣка една строфа отъ тѣхъ говори за неговото отношение къмъ съвременнитъ граждански борби и въ сжщото време служи за мѣрило на неговия голѣмъ талантъ.

Затова буржуазната quasi — демократична и писателствующа интеллигенция върши една мечешка услуга на собствената си класа, стремейки се да

летарии, както и разгрома ѝ. Въ тая нощъ на Берлинъ грѣмва закъна на беднитъ тѣлпи. Всѣка бедна хитоткъсва отъ студената си грѣдь и хвърли всредъ борбата своя сибурята. Срѣдъ нея

робитъ стоятъ като скали — скала е мисълта за свобода

Разгромъ.

Надъ тѣхъ се вие гневнохищна Смирненски и съ гладнитъ насища си глада.

Заедно съ безименитъ герои на манската революция, Смирненски и героитъ, борцитъ, които издигна революция: Либкнехтъ, Роза.

Друго по-грандиозно събитие, която пжтъ завърши съ успѣхъ, единствено по рода си въ историята на работническото движение — Руската Революция намѣри въ лицето на политически актуелния поетъ Смирненски — свой дожественъ тржбачъ. Всички перипетии на тая Революция, мжчнотитъ и героизма ѝ, както и всички акции, които свѣтовниятъ пролетариатъ устройва въ нейна защита — намѣриха ехо поезията на нашия поетъ. Каква голѣма актуелностъ отъ това? — За пролетарската поезия актуелно се явява всичко, което подпомага дѣлото на работническата класа, пише Джекъ Алтаузенъ. Това е разбира се широко взето. Смирненски е актуеленъ не само така, общо, то актуеленъ, и то политически актуеленъ, защото дава непосредствено съ политическитъ събития, тѣхния художественъ образъ. Така Смирненски ни даде Огненъ пжтъ, по случай единъ партиенъ конгресъ, две стихотворения първи май, така той ни накара да чуемъ псбедоносния ходъ на червенитъ есдрони; никога той не ни даде случайно нѣща. Всѣко негово творение идѣше въ време, то носѣше своето въ класовата борба. Актуелността на Смирненски се ограничава само до крупнитъ класови двубои, сътресения и събития отъ международенъ характеръ, тая сжщо обхваща и по-дребнитъ събития въ шия ежедневенъ животъ и борба. Имаше хуморътъ, актуелността на Смирненски отива до злостовнието, което може да бжде освенъ едно качество повече за поета.

Въ отзывчивостта си къмъ политическитъ събития, Смирненски слезова на 6 та страница

пресади поезията на Смирненски върнейната плешива глава. Въ най-добрия случай, съ тая ненавременна операция буржуазната литературна „критика“ може да докаже за лишень пжтъ, каква страшна пустота е настѣпила въ нейната собствена душа! . .

Нито Ботйовъ, нито Хр. Смирненски нито който и да било другъ поетъ въ борческия пролетариатъ не може да се побере въ рамкитъ на буржуазния миросгледъ: той е толкова тѣсенъ, шототъ самото допиране до такъвъ поетъ буржуазния миросгледъ се пука по всичкитъ си шевове, чакто изкусно следещото стъкло отъ простото допиране до топлата вода.

ИВ. Г. КЛИНЧАРОВЪ